

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Garo PAYLAN

HDP Diyarbakır Milletvekili

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" suçunu düzenleyen 301. maddesinde,

- "(1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi; altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(2) Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
(3) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.
(4) Bu suçtan dolayı soruşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

hükümlerine yer verilmektedir.

TCK'nin 301. maddesinin, Anayasa aracılığıyla da güvence altına alınan düşünce ve ifade özgürlüğünü engelleyen bir nitelik taşıdığı, demokratikleşmeye ve insan haklarına aykırı olduğu yönünde itirazlar süregelmiştir. 301. madde ve önceki muadil maddeler, siyasal iktidar tarafından, Türkiye'de yaygınlığı bilinen nefret söylemi ve nefret suçlarına zemin oluşturacak

7765

biçimde uygulanmıştır. Gazeteci Hrant Dink'in Ermeni kimliği üzerinden nefret söylemlerine maruz bırakılmasında ve 19 Ocak 2007 tarihinde organize bir cinayete öldürülmesinde, kendisi hakkında "Türklüğe hakaret" suçuyla dava açılması ve mahkûmiyet kararı verilmesinin etkili olduğu bilinmektedir.

Hrant Dink cinayetinde 301. maddenin rolünün sabit olması üzerine, 2008 yılında, Avrupa Birliği'yle uyum sürecinde, 301. maddede değişikliğe gidilmiş, madde gereğince soruşturma başlatılması Adalet Bakanı'nın iznine bağlanmıştır. Dönemin hükümet yetkilileri bu değişikliğin, uygulamadan kaynaklanan sorunları gidermek ve ifade özgürlüğüyle ilgili sorunlar yaşanmasının önüne geçmek için yapıldığını ifade etmişlerdir. Söz konusu değişikliğin, Adalet Bakanlığı'nın açılması istenen davalara ilişkin teknik inceleme yaparak bir "filtre" görevi görmesiyle, açılan dava sayısının azaltılmasının amaçlandığı, böylelikle uygulamadan doğan sorunların ortadan kaldırılması için yapıldığı ileri sürülmüştür.

Bu değişiklikten sonra, yakın zamana kadar savcıların 301. maddeden soruşturma taleplerine Adalet Bakanlarınca büyük oranda izin verilmedi. Ancak son dönemde tarafınızca, ikisi şahsımla ilgili, çok sayıda soruşturma talebine sorgusuzca izin verilmiştir.

Bu bağlamda,

1. 2008 yılından bu yana, yıllara göre, Adalet Bakanı tarafından TCK madde 301'den kaç soruşturmanın açılmasına izin verilmiş, kaç soruşturmanın açılmasına izin verilmemiştir?
2. 2008 yılından bu yana, yıllara göre:
TCK madde 301'den hakkında soruşturma açılan kişi sayısı kaçtır? Kaç dava açılmıştır? Sürmekte olan kaç dava bulunmaktadır? Ceza alan kaç kişi vardır? Adalet Bakanlığı'nda izin aşamasında bekleyen kaç soruşturma dosyası bulunmaktadır?
3. 2002 yılından bu yana, yıllara göre:
"Türklüğü aşağılamak" suçundan kaç kişi hakkında soruşturma ve dava açılmış, bu davalardan kaç beraat, kaç mahkûmiyetle sonuçlanmış; kaç kişinin cezası onanmıştır?
4. Adalet Bakanı olarak 301. madde kapsamında açılacak olan soruşturmalara izin verirken, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının sınırlarını hangi kriterlere göre saptamaktasınız?
5. 301. maddeden yıllara göre kaç milletvekili hakkında soruşturma açılmasına izin verdiniz? Bu fezlekelerin siyasi partilere göre dağılımı nedir?

7765

6. Adalet Bakanı olarak, Başsavcılıklar tarafından şahsım adına yasama dokunulmazlığının kaldırılması için düzenlenen 2017/3470-2018/18 ve 2018/56892-20018/70 esas numaralı soruşturma taleplerine hangi gerekçelerle izin verdiniz?
7. 2002'den bu yana, yıllara göre, "Türklüğü aşağılamak" suçuyla ilişkili olarak, ifade özgürlüğünün ihlali üzerinden AIHM'de Türkiye'ye karşı açılan dava sayısı kaçtır? Açılan davalardan kaçında AIHM, AIHS'nin ifade özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir? Yıllara göre, ihlal kararı verilen davalar için ödenen tazminat miktarı ne kadardır?